Szögliget, a Szádvár romjainak bemutatása

A legnagyobb alapterületű hegyi várként számontartott Szádvár a világörökségi státuszú Aggteleki Nemzeti Park területén, az országos kék túra mentén áll a Szögliget feletti várhegy fennsíkján. Története hasonló sok más várunkhoz: a tatárjárás után kezdett épülni, fénykorát a 15-17. században élte, majd rommá vált.
A jelenlegi helyreállítás előzménye a Szádvárért Baráti Kör tevékenysége. Tagjai 2006-ban kezdték meg a benőtt romok kitisztítását és több bástya és falszakasz állagmegóvását szakértők segítségével. A munkák jelentősen felgyorsulhattak a Nemzeti Várprogram hatására: sor került a szükséges kutatásokra, a helyreállítás tervezésére, majd az állagmegóvásra és rombemutatásra.
A beavatkozás célul tűzte ki a maradványok romként való megőrzését, a táj és a rom már évszázadok óta tartó együttélésének megtartását. A természeti környezet megóvása érdekében csak a romokat közvetlenül veszélyeztető fákat vágták ki, hogy megmaradjon a romterület ligetes jellege. A falak stabilizálása 440 m-es hosszon történt meg. A bemutatás érdekében biztonságos látogatói útvonalat hoztak létre. Ennek fogadópontja az eddig elhagyatott alsóvár, ahol tölgyfa-gyilokjáró is készült a falkorona és lombkorona magasságában. A felsővárba az történeti teherfelvonó nyomvonalán juthat fel a látogató. A látogatók élményét, kényelmét és tájékoztatását kilátó- és pihenőhelyek, egyedi tervezésű padok és információs táblák szolgálják. A vár teljesebb megismerése, valamint a töredékek megőrzése érdekében kőtár is készült. Az új beavatkozások uralkodó anyaga a tölgyfa, ami tartós és egyben hagyományos megoldás. Az egységes arculatú építészeti hangvétel kortárs, ugyanakkor nemcsak a középkori megoldásokra utal, hanem a jól bevált, 20. századi, a bakancsos turisták által is igen kedvelt, „természetbarát” rombemutatásokra is. Ez a hozzáállás nemcsak olcsóbb, de arányos a rom adottságaival. Így a beavatkozás elkerüli mindazt, ami a manapság divatos rekonstrukciókat jellemzi: a turisztikai vonzerő túlzott fejlesztését, a tömegigényeknek való elvtelen megfelelést, és a műemlékvédelem etikai szabályainak csorbulását.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága ICOMOS-díjjal tünteti ki a szögligeti Szádvár romjainak konzerválását és bemutatását. A beavatkozás nemcsak a vár biztonságos, tanulságos és élményszerű látogatását teszi lehetővé, de megőrzi a rom és természet érzékeny egyensúlyát összhangban a rom történeti és turisztikai jelentőségével.

Kezelő: Északerdő Erdőgazdasági Zrt., Miskolc
Építtető: NÖF Nonprofit Kft.
Projektmenedzser: Kincses Zoltán
Régész, kutató: Gál Viktor
Tervező: Kelemen Bálint, építészmérnök, Németh Zita, tájépítész
Kivitelező: Salisbury Kft. Budaörs